

Tvoríme siete pomoci pre rodiny

(príklady dobrej praxe z terénu)

1989 – 2009: 20 rokov od prijatia Dohovoru o právach dieťaťa
1993 – 2009: 15 rokov Návratu a služieb pre rodiny

Autorka: © Dana Žilinčíková
Jazykové korektúry: Alžbeta Brozmanová Gregorová
Grafická úprava: Dalibor Greško

Vydal: Návrat v roku 2010
Vydanie: prvé
Všetky práva vyhradené.

Tlač: DALI-BB, s.r.o., Banská Bystrica

Tvoríme siete pomoci pre rodiny (príklady dobrej praxe z terénu)

Obsah

Namiesto úvodu.....	3
Kapitola prvá: <i>Sieťovanie ako nevyhnutnosť</i>	4
Kapitola druhá: <i>Skôr než začneme sieťovať</i>	5
Kapitola tretia: <i>Príklady dobrej praxe</i>	8
Namiesto záveru:	19
Príloha: <i>MAPA SIETE POMOCI RODINE</i>	20
Širší kontext publikácie o sieťovaní	22

Namiesto úvodu

„Keď som začala organizovať prvé sieťové stretnutia za účasti rodiča, bol to pre všetkých nový zážitok. Uvedomila som si, že normálnym v našej spoločnosti je **hovoríť o niekom bez neho a riešiť „jeho situáciu“ bez neho**. Uvedomila som si, že odborníci sa spolu stretávajú väčšinou, keď sa dejú len veľmi vážne situácie v rodinách (a aj to nie všetci, ktorých sa to týka). Zistila som, že sú schopní spoločne navzájom komunikovať, ale aby tam bol s nimi na stretnutí rodič? Uvedomila som si, že rodič, ktorý je najväčším expertom na realizáciu riešenia svojej situácie, nie je pripravený sedieť s odborníkmi na jednom fóre a preto ho treba na stretnutie dopredu pripraviť.

Keď som sa na túto prípravu rodiča podujala (asi týždeň pred stretnutím), počula som, že sa hnevá na rôznych odborníkov, pretože každý hovorí niečo iné a ešte aj jazykom, ktorému nerozumie, prípadne ich niekedy ani nie je možné nájsť, nedávajú o sebe dosť vedieť. A keď som zase volala na stretnutie rôznych odborníkov, počula som, že sa hnevajú na rodiča, pretože neprišiel k nim včas, pretože nerobí to, čo mu poradia, pretože takým a onakým spôsobom vychováva deti...

Stretnutie sa blížilo. Každý vedel dopredu, aký bude mať cieľ – pomôcť rodine naplánovať ďalšie kroky v riešení jej ťažkej sociálnej situácie na najbližšie 3 mesiace.

Odrazu prišiel deň stretnutia. Stoličky boli usporiadané v kruhu bez stolov, na stene visel program stretnutia a pravidlá a papier s názvom: silné stránky rodiny.

Sedieť všetci spolu, dívať sa na seba, načúvať sa vzájomne, nechať vypovedať každého... to vytvorilo novú atmosféru... Ako facilitátorka, ktorá viedla stretnutie, som vnímala, že z akéhosi pôvodného chaosu akoby postupne vystupoval poriadok vecí... **nové východisko pre komunikáciu, spoluprácu a pomoc.** Zo začiatku mali viacerí odborníci tendenciu vymenovať, čo všetko rodič robí zle a spovedať ho – čo chce s tým všetkým robiť. Keď som všetkých vyzvala, aby ocenili rodiča a aby pomenovali prečo tomuto rodičovi pomáhali, čo si na ňom vážili, zostalo na chvíľu ticho... Odrazu jeden odborník uvidel rodiča novými očami, pretože počul od iného odborníka, aký je ten rodič v mnohých veciach šikovný a potom si spomenul na pozitívne veci... Rodič so zatajeným dychom počúval, že sa mu predsa len niečo darí... Akoby si uvedomil, že títo všetci mu naozaj chcú pomôcť... To malo obrovský význam pri plánovaní a realizovaní ďalšej pomoci s aktívnou účasťou rodiča.“

Dana Žilinčíková, sociálna poradkyňa

Ponúkame vám praktickú brožúru, ktorá vznikla s cieľom podporiť rozvoj a prepojenie dostupných pomáhajúcich služieb pre rodiny/klientov.

Publikácia je určená pracovníkom v rezorte sociálnych vecí, ale aj školstva, prípadne zdravotníctva. Môže byť pomocníkom pre pracovníkov v obciach, mestách, na oddeleniach sociálnoprávnej ochrany, v akreditovaných subjektoch a v zariadeniach sociálnych služieb, v školách, materských centrách, mimovládnych organizáciách.

Publikácia je odborným príspevkom Návratu k rozvoju ľudských zdrojov v oblasti podpory rodín a ochrany detstva. Využíva vlastné skúsenosti:

- s organizovaním a využívaním sieťovania služieb v profylaxii a v sociálnoprávnej ochrane detí z rokov 2007 – 2010,
- z realizácie Kurzu pre pomáhajúcich profesionálov v oblasti sieťovania služieb pre rodiny v ohrození (realizovaný Centrom Návrat Banská Bystrica v období máj 2009 – január 2010)
- z mobilizácie multidisciplinárnych tímov a sietí pre podporu rodín.

Pojmom *sieťovanie* (z angl. networking) v tejto publikácii rozumieme nasledujúce situácie:

- vytváranie sietí rôznych pomáhajúcich, predovšetkým sociálnych a psychologických služieb v prospech klienta/rodiny, za účasti klienta/rodiny,
- efektívnu, plánovanú a priebežne vyhodnocovanú spoluprácu viacerých pomáhajúcich subjektov na realizovaní spoločného cieľa v prospech riešenia ťažkej situácie u klienta/v rodine,
- tvorbu podporných sietí pre klientov/rodiny v ohrození (v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a v oblasti sociálnych služieb),
- prepojenie klienta/rodiny na komunitné služby tak, aby ich rodina mohla lepšie využívať, aby o nich bola informovaná, resp. aby boli pre ňu dostupnejšie pri riešení sociálnej situácie, alebo pre zvýšenie kvality, prípadne bezpečia života svojich členov,
- účelné vyskladanie rôznorodej pomoci pre klienta/rodinu a zabezpečenie poskytnutia služieb rôznych pomáhajúcich organizácií v jasne označenom čase v prospech klienta/rodiny vo vysokom ohrození, v krízovej situácii,

- podpora komunikácie medzi klientom/rodinou a organizáciami v rôznych rezortoch: sociálnych vecí, školstva, zdravotníctva, medzi štátnymi inštitúciami a verejnými, medzi verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb,
- rozvoj efektívnej podpory klientov/rodiny za aktívnej účasti klientov/rodiny tvorbou plánov pomoci,
- zverejnenie a predstavenie služieb príslušných subjektov s kompetenciami v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí, sociálnych služieb (napr. služby obcí, služby oddelení sociálnoprávnej ochrany, služby akreditovaných subjektov, služby centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a pod.) na spoločnom stretnutí za účasti klienta/rodiny.

Sieťovanie služieb ako nástroj v praxi môže byť odpoveďou napr. na tieto otázky:

- Ako zvýšiť účasť klienta/rodiny na riešení jeho situácie?
- Ako zosúladiť pomoc pre klienta/rodinu, keď mu pomáhajú viacerí odborníci?
- Ako využiť sieťové stretnutie k plánovaniu pomoci, resp. k tvorbe plánov pomoci, plánom sociálnej práce s klientom /rodinou, individuálnym plánom rozvoja?
- Ako vytvoriť sieť pomoci klientovi /rodine?
- Ako debariérizovať prístup klienta/rodiny k pomoci?
- Ako a koho prizvať k spolupráci na pomoc klientovi/rodine?
- Ako objaviť pomáhajúce služby, o ktorých sme netušili?
- Ako využiť sieťovanie v profylaxii?

Sieťovanie nepovažujeme za jediný nástroj pomoci klientom/rodinám, ale vnímame ho ako jeden z efektívnych nástrojov pre pomoc klientovi/rodine.

Publikácia sa v prvých dvoch kapitolách venuje východiskám pre realizovanie sieťovania, príprave sieťových stretnutí, podpore klienta/rodiča, roli facilitátora, pravidiel a programu stretnutia a krokom nasledujúcim po stretnutí. V tretej kapitole predstavuje prostredníctvom siedmich rôznych situácií klientov/rodín príklady dobrej praxe – námety pre sieťovanie služieb. Nájdete tu popísané ciele, či dôvody sieťovania, účastníkov sieťovania a výstupy, ku ktorým sieťovanie dospelo. Inšpiráciou môžu byť námety na zvýšenie efektivity sieťovania a prepojenie na aktuálnu legislatívu, či existujúce štandardy. Na záver pripájame širší kontext publikácie: vrátane názvov spolupracujúcich organizácií a ich internetové stránky, spolupracovníkov a dôležité informácie, ktoré podporili vznik a vydanie tejto brožúry. Poslednou dvojstranou publikácie je príloha: Mapa pomoci rodine – praktický materiál, ktorý vznikol na území mesta Banská Bystrica v procese tvorby Kódexu ochrany detstva na podporu sieťovania služieb pre rodiny (www.bb.mestorodiny.sk/O_projekte).

Používaný jazyk a odborný slovník:

Pri popise situácií a pomáhajúcich služieb autori využívajú slovník Zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a Zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách.

Kapitola prvá: Sieťovanie ako nevyhnutnosť

Od rodičov počúvame:

„Učiteľka v škole hovorí, že s deťmi sú ťažkosti. Ved' ja viem, ale ona je študovaná a ja čakám, že mi vie poradiť. Ale ona povie, že mám ísť do poradne.“

„Ja by som aj niekam šiel, viete, sa poradiť, ale ja vlastne ani neviem, kde sa takéto problémy riešia. Teda ten náš partnerský vzťah. Minule som sa niekde pýtal a povedali, že oni to neriešia, že mám ísť inde, ale nevedia kde.“

„Prídem domov z práce a vtedy sa s deťmi väčšinou pohádame a to by bolo fajn, keby to celé vtedy niekto videl a pomohol nám, teda mne ako to mám riešiť. Ale kde mám koho ísť večer hľadať, lebo ja môžem len večer. Všetky tie poradne sú otvorené tak do tretej, štvrtej. Ale o tretej ja nemôžem nič riešiť a o piatej oni už nerobia.“

„Oni mi aj povedali, že to mám riešiť a že tu v zariadení môžem byť len pár mesiacov. Mne by stačilo bývať aj v podnájme, to by som zvládla, len aby som vedela, kam sa môžem ísť radíť. Som sama na syna a bojím sa, že o neho prídem. Len ja neviem, kto sa ako volá a kde čo je. Potrebujem v tom poradiť, ale je mi to hlúpe sa pýtať.“

Od rôznych profesionálov zase počúvame:

„Ja tej rodine fakt neviem pomôcť, zdá sa mi, že robím všetko, čo môžem a stále sme sa nepohli z miesta.“

„Ako učiteľka mám na starosti mnoho detí a mnoho administratívy. Ten otec sa snaží, ale viete, ja mu nemôžem pomôcť s výchovou. Mal by sa obrátiť na poradňu alebo niečo podobné.“

„Z pediatrického hľadiska deti prospievajú, ale to ich správanie, to by mali rodičia riešiť s inými špecialistami. Myslím teraz psychologov a tak, pretože tie deti prežili v minulosti veľké traumy.“

„Myslím, že klientovi chyba plán ako ďalej a ani nevie, s čím by potreboval pomôcť.“

„Nerozumiem, prečo nevyužívajú aj iné služby, veď ich tu je toľko. Neviem presne ako ich mám motivovať, aby tam šli. A pravdupovediac ja ani presne neviem, aké služby ponúkajú, tak sa mi ťažko motivuje.“

„Keď sa nespamätajú, budem im musieť deti vziať a dať ich do domova.“

Tieto a podobné vyjadrenia, ale aj skúsenosti odbornej praxe, môžu vypovedať veľa o našom súčasnom sociálnom systéme podpory rodín. Napríklad to, že máme

- nedostatok dostupných komunitných služieb reagujúcich na súčasné potreby a problémy rodiny a nízky status odbornej služby,
- nedostatok ambulantných a terénnych služieb poskytujúcich služby v podvečerných hodinách a počas víkendov,
- nedostatočne koordinovanú pomoc konkrétnej klientovi/rodine naprieč všetkými rezortmi v čase situácií vážne ohrozujúcich detstvo,
- nedostatok účinných preventívnych programov pre klientov/rodiny z ohrozených kategórií,
- nedostatočne zabezpečené zrozumiteľné informovanie klientov/rodín o možnostiach podpory a pomoci.

Pre porovnanie uvedieme, ako vníma ohrozenia detstva Rada Európy na základe výsledkov výskumov detí s poruchami a problémami, detí pod sociálnoprávnu ochranu štátu a detí v náhradnej starostlivosti (znaky typické pre východnú a strednú Európu):

- nedostatok základných sociálnych služieb a podpory rodiny v porovnaní s ostatnou Európou,
- v prechodnom období sa v týchto krajinách vyskytujú veľké problémy s deťmi ulice, so zanedbávaním, s deťmi v ústavoch a odchádzajúcich z ústavov a s neprispôsobivými minoritami – je to odraz chudoby a úbohých sociálnych podmienok veľkej časti populácie,
- vzťah medzi nedostatkom komunitných služieb pre rodiny a umiestnením dieťaťa mimo rodiny je v strednej a východnej Európe preukázateľný,
- ústavná starostlivosť ako dlhodobé prostredie pre dieťa spôsobuje vážnu depriváciu, ktorá má za následok ohrozenie vývinu a ďalšej úspešnosti v živote (správy UNICEFU a WHO),
- žiadne dieťa do 3 rokov veku dieťaťa by nemalo byť umiestnené v ústavnej starostlivosti bez svojho primárneho opatrovateľa (výskum WHO pre Európsku komisiu).

Tieto a ďalšie skutočnosti (veľký počet detí každoročne odímaných z rodinného prostredia, dlhodobé zotrvávanie odňatých detí v ústavnej starostlivosti, rastúci počet kategórií ohrozených rodín) nás viedli cestou organizovania sieťových stretnutí ako základného, ale zároveň chýbajúceho článku v systéme podpory klientov/rodín.

Kapitola druhá: Skôr než začneme sieťovať

V tejto časti prinášame prehľad toho, čo sa nám v našej praxi osvedčilo pri organizovaní sieťových stretnutí.

Sieťové stretnutie je dôležité efektívne plánovať:

Úspech dobrého stretnutia, resp. dobrého výsledku stretnutia, závisí od viacerých faktorov: napr. ako dobre a reálne stanovíme cieľ stretnutia, ako pripravíme prítomných na to, čo sa bude diať, koľko času si na stretnutie vyčleníme a ako si rozvrhneme program, či nám niekto efektívne pomôže „strážiť“ dodržiavanie pravidiel, diskusiu a držanie sa cieľa, či používame v našom vyjadrovaní jazyk, ktorému ostatní rozumejú atď.

Efektívne naplánovanie a realizovanie všetkých krokov vedúcich k stretnutiu je predpokladom úspechu sieťového stretnutia a dosiahnutia stanoveného cieľa.

Miestnosť pre sieťové stretnutie:

- odporúčame miestnosť, v ktorej je možné pohodlne sedieť v kruhu bez stolov, kde nie je telefón a kde budú ostatní pracovníci organizácie, ktorí sa nezúčastňujú stretnutia, rešpektovať, že sieťové stretnutie potrebuje nikým nerušený čas,
- ideálne je, aby bol prístup k stretnutiu bezbariérový.

Jasné označenie miestnosti pre sieťové stretnutie pomôže všetkým prichádzajúcim prísť načas.

Čas stretnutia:

- odporúčame minimalizovať prekážky na strane klienta/rodiča pokiaľ ide o čas stretnutia, snažíme sa mu vyjsť v ústrety v dopoludňajšom čase, prípadne v neskoršom popoludňajšom čase.

Myslíme na to, že pomáhajúcou službou je tá, ku ktorej má rodič prístup v čase, kedy je to pre neho prijateľné.

Pravidlá stretnutia (je možné upraviť podľa cieľa stretnutia):

1. Sme tu, aby sme podporili rodinu v jej snahe o zlepšenie kvality rodičovstva, hľadani ďalších možností riešenia jej situácie a pod.
2. Sme tu, aby sme rodine predstavili rôzne služby, rôznych pomáhajúcich profesionálov a rôzne pomáhajúce organizácie.
3. Všetci sme tu rovnocenní.
4. Sme tu, aby sme SPOLU hovorili a spolu plánovali.
5. Sme tu, aby sme sa počúvali.
6. Sme tu, aby sme každý prispeli malým dielom k podpore rodiny.
7. Facilitátor/moderátor stretnutia nám pomáha, aby sme dosiahli cieľ stretnutia.
8. Facilitátor/moderátor má právo zastaviť nás, aby priestor na vyjadrenie dostal každý.

Pravidlá odporúčame umiestniť na viditeľnom mieste počas celého stretnutia, prípadne ich skopírovať a dať každému účastníkovi k dispozícii.

Návrh programu stretnutí, ktoré napomáhajú sieťovaniu:

1. Predstavenie všetkých prítomných, rekapitulácia pravidiel stretnutia a cieľa stretnutia.
2. Zhrnutie situácie klienta/rodiny a jej potrieb (ak to rodič dokáže sám, umožníme mu to, ak nie, pomôžeme mu).
3. Rekapitulácia doteraz poskytnutých služieb rodine, ak boli poskytnuté, a ďalšie ponuky zo strany prítomných poskytovateľov.
4. Diskusia (otázky rodiča k jednotlivým službám, podmienky poskytovania a pod. a/alebo odporúčania jednotlivých pomáhajúcich profesionálov, s čím môžu pomôcť, čo by rodičovi odporúčali, aby využil, aké druhy služieb a prečo).
5. Ocenenie rodiča prítomnými.
6. Spätne väzby prítomných na priebeh stretnutia, prípadne vyhlásenie rodiča, ktoré zo služieb využije, prípadne kedy a v akom poradí.
7. Aktualizovaná mapa pomoci rodine, prípadne adresár prítomných poskytovateľov služieb odovzdaný rodičovi.

Program stretnutia je vhodné predstaviť vopred v pozvánke na stretnutie, v telefonickom rozhovore s klientom/rodičom a budúcimi účastníkmi stretnutia a/alebo na začiatku stretnutia po predstavení cieľa stretnutia a pravidiel.

Facilitátor stretnutia:

- osoba, ktorá vedie stretnutie: usadí prítomných, predstaví program, vedie diskusie, podporuje rodiča pre zapojenie sa do diskusie, podporuje účasť každého prítomného na stretnutí, zároveň má právo zastaviť niekoho, ak príliš dlho rozpráva alebo jeho rozprávanie nesmeruje k cieľu stretnutia,
- je to akýsi „strážca“ času, pravidiel a naplnenia cieľa,
- môže to byť totožná osoba s osobou, ktorá stretnutie iniciuje alebo zvoláva, ak táto osoba má facilitačné zručnosti a ak by vedenie stretnutia nebránilo podpore rodiča na stretnutí,

- z našich skúseností odporúčame, aby to bola iná osoba, než tá, ktorá dlhodobo pracuje priamo s rodinou, rodičom.

Kontraindikáciou pre osobu facilitátora je odpor rodiča/klienta k osobe facilitátora, prípadne prebiehajúci konflikt.

Príprava rodiča na stretnutie:

Kým pre nás rôznych profesionálov je „rokovacie“ stretnutie pomaly niečím veľmi prirodzeným, pre klienta/rodiča to môže byť často absolútne nová a nezrozumiteľná vec. Navyše on sa má posadiť spolu s nami v miestnosti, kde sa celé stretnutie bude venovať jeho situácii. Dokonca je možné, že nie všetko, čo tam bude počuť, mu bude príjemné a ešte bude potrebné, aby pred nami ostatnými rozprával o svojich ďalších plánoch, ako chce pokračovať vo svojej situácii, resp. v jej riešení. Individuálna podpora klienta/rodiča pred stretnutím spočíva predovšetkým:

- v krátkom rozhovore o jeho obavách týkajúcich sa stretnutia,
- v spoločnom hľadaní toho, čo by mu pomohlo lepšie a pokojnejšie zvládnuť sieťové stretnutie,
- v ocenení jeho doterajších úspechov, prípadne snahy o riešenie,
- vo vysvetlení programu a pomenovaní účastníkov stretnutia, v spoločnom hľadaní rôznych odborníkov i laikov, ktorí by mohli na stretnutie prísť (zo školy, z obce, z neštátnych organizácií a pod.),
- v spoločnom definovaní cieľa stretnutia (čo by rodič najviac potreboval na stretnutí, prípadne čo z existujúcich ohrození je potrebné najskôr riešiť),
- v poskytnutí možnosti prísť na stretnutie s osobou, ktorú vníma ako pomáhajúcu a podporujúcu.

Príprava klienta/rodiča na sieťové stretnutie je dobrým základom pre citlivé povzbudenie klienta/rodiča k partnerstvu.

Príprava samotného stretnutia:

Pred stretnutím odporúčame venovať zvýšenú pozornosť:

- priamej príprave stretnutia (výberu miesta a vhodného času na stretnutie),
- osobnej príprave stretnutia (osoba, ktorá stretnutie zvoláva a/alebo vedie, potrebuje mať dostatok informácií o situácii a celi stretnutia),
- individuálnej podpore klienta/rodiča pre účasť na stretnutí a spoludefinovaní cieľa tak, aby klient/rodič/rodina vnímala stretnutie už dopredu ako pomáhajúce,
- jazyku, ktorým bude na stretnutí hovorené o situácii klienta/rodiny (odporúčame, aby jazyk bol pozitívny a pokiaľ možno bez používania cudzích výrazov).

Odporúčame, aby bol cieľ stretnutia zrozumiteľný, merateľný, reálny a aby zohľadňoval možnosti, ale aj limity či obmedzenia klienta/rodiny.

Po stretnutí:

- odporúčame zistiť spätnú väzbu od klienta/rodiča, najvhodnejšie osobným rozhovorom,
- v ďalších kontaktoch s klientom/rodičom sa snažíme podporiť/motivovať klienta/rodiča vo využívaní služieb, ktoré mu boli na stretnutí ponúknuté, v prípade vážnych situácií v rodinách odporúčame tvoriť spolu s klientom/rodičom plán podpory rodiny so zakomponovaním jednotlivých služieb v logickom a chronologickom poradí,
- súčasťou plánu je priebežne hodnotenie plnenia plánu klientom/rodičom, prípadne pomáhajúcim profesionálom, vhodným nástrojom býva dialóg a spätná väzba.

Spätná väzba od klienta/rodiča na našu prácu je príležitosťou pre rozvíjanie partnerstva a citlivých pomáhajúcich služieb.

Uvedený popis jednotlivých faktorov, súvisiacich so sieťovým stretnutím, zďaleka nevyčerpáva široké spektrum možností. Autori ponúkli prehľad a popis tých, s ktorými býva pri organizovaní sieťovania/prípadne sieťových stretnutí najviac ťažkostí.

Jedným z dôležitých faktorov ovplyvňujúcich úspech stretnutia je samozrejme aj akútnosť a zložitosť situácie klienta/rodiny, resp. miera ohrozenia detí v rodine v dôsledku ťažkej sociálnej situácie. Ideálne je ponúknuť sieťové stretnutia ako prevenciu pred možnými ohrozeniami prednostne pri ohrozených skupinách klientov/rodín, prípadne pri zhoršovaní situácie sieťové stretnutie opakovať a prehodnotiť nanovo ciele stretnutia a zoznam pozvaných účastníkov.

Kapitola tretia: Príklady dobrej praxe

Situácia prvá

Rodina v núdzovom bývaní po úteku od agresora

Popis situácie:

Matka s tromi deťmi po úteku od manžela – agresora býva s deťmi v zariadení núdzového bývania. Trestné konanie prebieha. Rodina je vystresovaná a frustrovaná zmenou podmienok bývania a finančnými ťažkosťami. Dostáva sociálne poradenstvo aj z iných organizácií. Pred útekem od agresora bola rodina v dlhodobom podpornom programe pre obnovu funkčnosti rodinného prostredia, v ktorom zohrali veľmi dôležitú podporujúcu úlohu starosta obce, oddelenie sociálnoprávnej ochrany a akreditovaný subjekt. Opätovné sťahovanie rodiny do miesta pôvodného bydliska nie je bezpečnou alternatívou.

Počet detí v systéme sociálnoprávnej ochrany: 3

Iniciátor stretnutia: akreditovaný subjekt I.

Čas konania stretnutia: 4. mesiac po odchode matky s deťmi od agresora

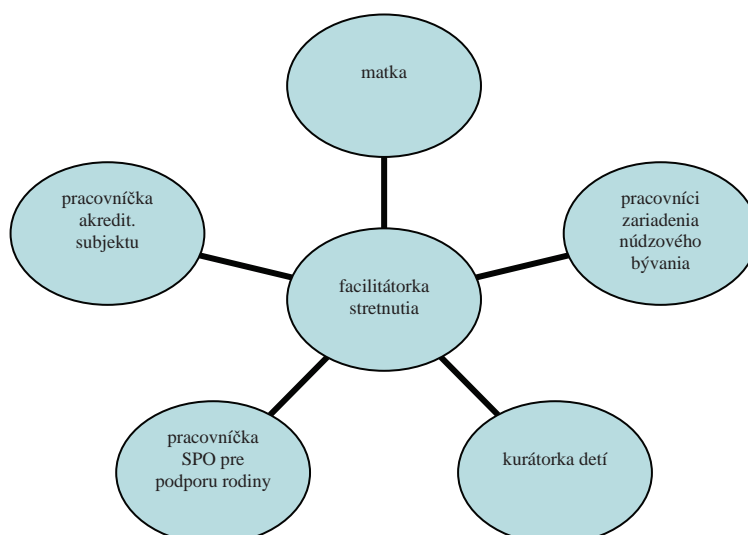
Argumenty podporujúce sieťovanie služieb:

- dobrá skúsenosť akreditovaného subjektu zo spolupráce s obcou a oddelením sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- pobyt matky s deťmi v zariadení núdzového bývania bol a mohol byť len prechodným krokom v riešení situácie rodiny,
- nízke príjmy rodiny a veľká „devastácia“ vzťahov v rodine v dôsledku dlhotrvajúceho násillia v rodine sťažovali mobilizáciu matky pre aktívne riešenie situácie,
- v rodinnej histórii sa vyskytovalo odňatie z rodinného prostredia, trestná činnosť a chudoba,
- matka s deťmi bola bez podpory funkčnej širšej rodiny,
- deti boli v dlhodobom sledovaní sociálnoprávnej ochrany detí a z týchto dôvodov mali nariadené viaceré výchovné opatrenia,
- situácia v rodine ako reálna hrozba pre zdravý vývin detí,
- matka i deti vystresované prežitými udalosťami i aktuálnou neistotou.

Ciele stretnutia:

- podpora rodiny v ťažkej situácii,
- dohodnutie ďalších krokov spoločnej pomoci rodine za účasti matky

Pozvaní účastníci stretnutia:

Popis účastníkov:

- facilitátorka stretnutia – nezávislá osoba,
- sociálna pracovníčka akreditovaného subjektu I. – rodina ju vnímala ako „nosného“ pomáhajúceho človeka,
- sociálna pracovníčka zariadenia núdzového bývania,
- riaditeľka zariadenia núdzového bývania,
- kurátorka detí – sociálna pracovníčka oddelenia SPO (sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately) zodpovedajúca za Plán realizácie výchovných opatrení jednotlivých detí,
- pracovníčka oddelenia SPO zodpovedajúca za realizáciu sociálnej práce s rodinou.

Benefity stretnutia:

pre rodinu:

- posilnenie a podpora viacerými subjektmi a ozrejenie jednotlivých krokov ďalšej pomoci,
- osobné stretnutie s kurátorkou detí s možnosťou informovať sa o ďalších postupoch v rámci jej kompetencií,

pre pomáhajúcich profesionálov:

- „keď sa spojíme, má to väčší efekt“, riaditeľka zariadenia núdzového bývania,
- „uľavilo sa mi, že nie som sama na podporu rodiny“, sociálna pracovníčka akreditovaného subjektu I.,
- „matka sa na nás obracala s mnohými vecami, lebo sme jej poskytovali pred príchodom do DORky intenzívnu podporu. Stretnutie ju podporilo vo využívaní ďalších služieb, iných subjektov“, sociálna pracovníčka akreditovaného subjektu I.,
- kurátorka detí získala prehľad o krokoch pomoci rodine a intervenciách zo strany iných subjektov.

Písomné výstupy zo stretnutia:

- zápis zo stretnutia,
- Akčný plán pomoci rodine na najbližšie obdobie (6 mesiacov).

Zhrnutie:

Stretnutie podporilo vzájomnú komunikáciu medzi pomáhajúcimi subjektmi, posilnilo zodpovednosť matky za hľadanie riešení a umožnilo vytvoriť Akčný plán pomoci rodine. Zároveň viacerí účastníci upozornili na vysoké ohrozenie detí a vážnosť situácie v rodine.

Námety na zvýšenie efektívnosti sieťovania: iniciátorom stretnutia by mohol byť pracovník oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ÚPSVaR, prípadne starosta obce, účastníkom stretnutia by mali byť aj učiteľky detí.

Prepojenosť na legislatívu:

Dohovor o právach dieťaťa: Čl. 18 Rodičovská zodpovednosť, Čl. 19 Ochrana pred zneužívaním a zanedbávaním, Čl. 28 Životná úroveň

Zákon č.36/2005 Z.z. o rodine: §28 Rodičovské práva a povinnosti

Zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele: §1, 4, 6, 9-12, 14, 16, 17, 73, 75, 77

Zákon č. 446/2008 Z.z. o sociálnych službách: §29 Zariadenie núdzového bývania

Situácia druhá

Dospievajúce deti v pestúnskej starostlivosti a ťažkosti v škole

Popis prípadu:

Dve dospievajúce deti vyrastajúce štvrtý rok v pestúnskej starostlivosti opakovane vykazovali v škole ťažkosti v správaní a vo vzťahoch. Boli to deti, ktoré v pôvodnom rodinnom prostredí zažili opakované traumatické udalosti. Pestúnska rodina spolupracovala od začiatku náhradnej starostlivosti so špecialistami v oblasti náhradnej starostlivosti v preventívnych službách: Program pripútania a podpory identity, Podporné služby pri kontaktoch s biologickou rodinou, Víkendové podporné pobyty pre celé náhradné rodiny, Podporné detské skupiny a terapeutické služby (Program rodinnej muzikoterapie).

Iniciátor stretnutia: akreditovaný subjekt I.

Čas realizácie stretnutia: v čase výrazných opakovaných ťažkostí detí v škole (december 2009)

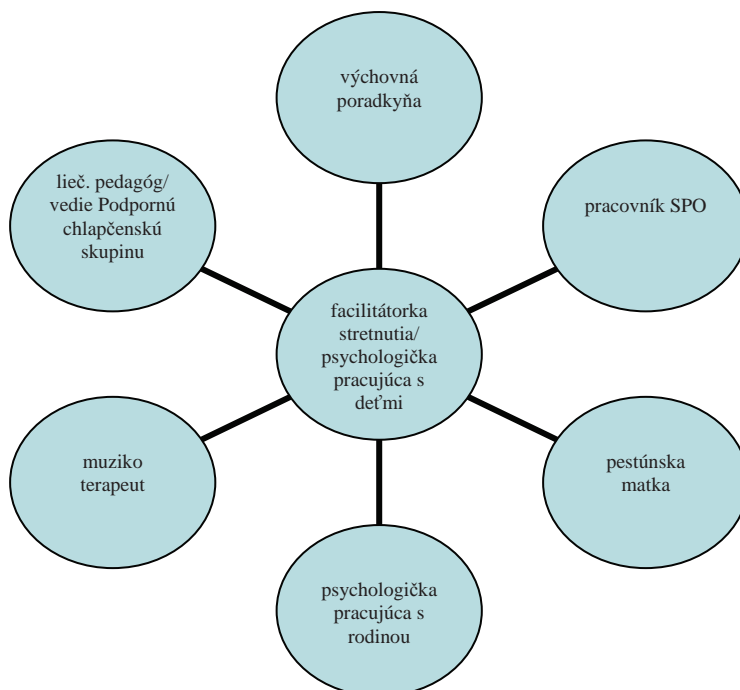
Argumenty podporujúce sieťovanie služieb pre rodinu:

- pestúnski rodičia pomenovávali ťažkosti v komunikácii so školou, kde chodia deti,
- rodine bolo poskytnutých množstvo pomáhajúcich odborných služieb potrebných pre deti v náhradnej rodinnej starostlivosti, o ktorých škola nevedela.

Ciele stretnutia:

- posilniť pestúnskych rodičov,
- prepojiť školu a špecialistov v oblasti náhradnej rodinnej starostlivosti,
- ponúknuť všetkým zúčastneným širší pohľad na problematiku náhradnej rodinnej starostlivosti.

Pozvaní účastníci stretnutia:

Popis účastníkov stretnutia:

- facilitátor stretnutia – psychologička pracujúca s deťmi, vedľa Podpornú dievčenskú skupinu (akreditovaný subjekt I.),
- pestúnska mama,
- pracovník SPO zodpovedný za realizáciu sociálnej práce s náhradnou rodinou (ÚPSVaR),
- výchovná poradkyňa základnej školy,
- psychologička poskytujúca psychologické poradenstvo náhradnej rodine (akreditovaný subjekt I.),
- muzikoterapeut realizujúci Program rodinnej muzikoterapie (externý spolupracovník akreditovaného subjektu I.),
- liečebný pedagóg – vedie Podpornú detskú skupinu pre dospievajúcich chlapcov v náhradných rodinách (externý spolupracovník akreditovaného subjektu I.).

Benefity stretnutia:

pre pracovníka oddelenia SPO:

- „výborné stretnutie, ktoré by mala mať pre svoju podporu každá náhradná rodina“,

pre pestúnsku rodinu:

- „cítíme sa silnejší, pretože vieme, že sa nám viacerí snažia pomôcť“,
- „konečne sme spolu všetci hovorili na jednom mieste“,

pre výchovnú poradkyňu školy:

- „uvedomila som si, že deti prežili veľmi náročné situácie a majú právo v istých situáciách na komplikované pocity a možno aj s nimi spojené rôzne správanie“,
- „získala som širší náhľad na problematiku náhradného rodičovstva“,
- „získala som kontakty na organizácie špecializujúce sa v oblasti náhradnej rodinnej starostlivosti“,
- „získala som podnety pre podporu detí v školskom prostredí a medzi učiteľmi“,

pre terapeutov a špecialistov:

- „je fajn sa takto všetci stretnúť, viac sa navzájom spoznáme a posunieme, veď nám ide o spoločné – pomôcť deťom“.

Písomné výstupy stretnutia:

- zápis z výstupov stretnutia pre všetkých zúčastnených distribuovaný elektronickou poštou.

Zhrnutie:

Podporné stretnutie bolo realizované predovšetkým ako prevencia zhoršovania situácie detí a ako podpora pestúnskej rodiny v jej starostlivosti o dve dospievajúce deti s traumatickou skúsenosťou. Dôležité bolo zosúladiť podporu učiteľov a pomáhajúcich profesionálov a vytvoriť možnosti pre vzájomnú komunikáciu.

Námety na zvýšenie efektívnosti sieťovania služieb: iniciátorom stretnutia by mohol byť pracovník oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ÚPSVaR a na stretnutie by mohli byť pozvané triedne učiteľky detí.

Prepojenie na legislatívu a štandardy:

Dohovor o právach dieťaťa: Čl. 20 Ochrana detí bez rodiny

Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele : §1, 3, 9 – 11, 33, 73, 75, 77

Európske štandardy kvality pre pomoc deťom žijúcim mimo vlastnej rodiny: Oblasť 2 Proces náhradnej rodinnej starostlivosti, Štandard č. 7, 8, 9, 10, 11

Situácia tretia

Osamelo žijúca matka s dieťaťom v ohrození

Popis prípadu :

Pani Simona, 28-ročná, osamelo žijúca matka s nízkym príjmom, 5. mesiac v zariadení núdzového bývania, 1 dieťa vo veku 2,5 roka, otcovstvo neurčené.

Iniciátor stretnutia: Zariadenie núdzového bývania

Čas realizácie stretnutia: 2 mesiace pred ukončením pobytu v zariadení núdzového bývania

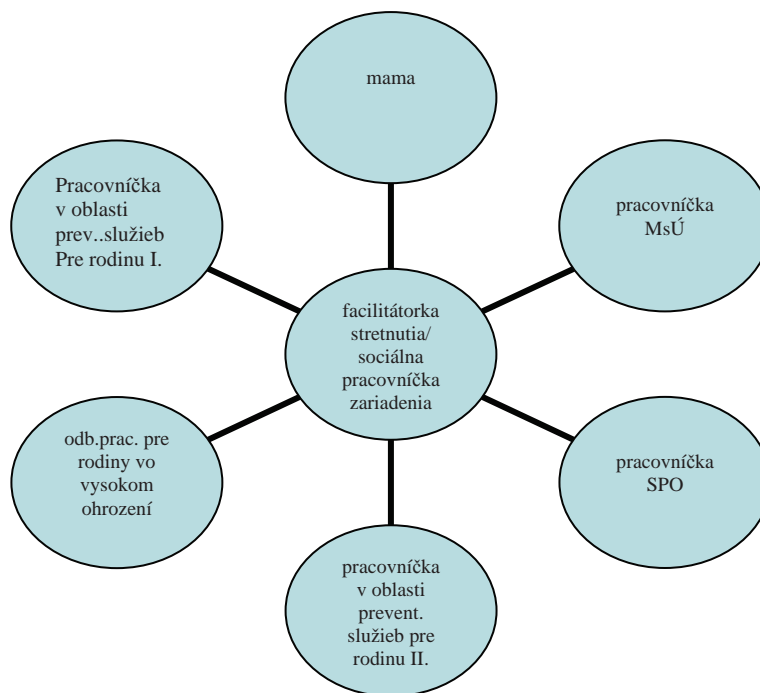
Argumenty pre sieťovanie služieb:

- blížiaci sa termín uplynutia zmluvy v zariadení núdzového bývania,
- predstavenie ďalších služieb pomoci na území mesta,
- osobné spoznanie konkrétnych pomáhajúcich profesionálov môže viesť k debarierizácii prístupu k službám,
- sekundárna prevencia (rodina patrí do kategórie rodín v ohrození).

Ciele stretnutia:

- predstavenie služieb pomoci na území mesta samotnými poskytovateľmi služieb,
- podpora klientky k využívaniu týchto služieb.

Pozvaní účastníci stretnutia:

Popis účastníkov stretnutia:

- facilitátorka stretnutia – sociálna pracovníčka zariadenia núdzového bývania – predstavila doteraz poskytnuté služby rodine,
- mama/klientka,
- pracovníčka SPO (pracovníčka oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ÚPSVaR) – predstavila odborné služby vo svojej kompetencii,
- pracovníčka sociálneho oddelenia mestského úradu – predstavila možnosti mestského úradu pri konkrétnej podpore rodiny,
- pracovníčka v oblasti služieb pre rodiny I. (pracovníčka cirkevného centra pre rodinu) – predstavila odľahčovacie služby pre rodiny a služby cirkevného materského centra – poradenstvo vo výchove,
- pracovníčka v oblasti služieb pre podporu rodiny II. (pracovníčka materského centra) – predstavila aktivity materského centra pre podporu rodín,
- odborná pracovníčka služieb pre rodiny vo vysokom ohrození (akreditovaný subjekt I.) – posilňovala matku k využívaniu ďalších služieb pre rodiny na území mesta.

Benefity sieťového stretnutia:

pre klienta (rodinu):

- spoznanie konkrétnych pomáhajúcich profesionálov na území mesta ⇒ predpoklad lepšieho prístupu k službám,
- spoznanie služieb pre rodinu na území mesta ⇒ predpoklad využívania týchto služieb,
- podrobný adresár organizácií predstavených na stretnutí s telefonickými kontaktmi na konkrétnych profesionálov ⇒ lepší prístup k využívaniu služieb,
- pomenovanie konkrétnych ťažkostí vo výchove a možností pomoci ⇒ predpoklad využitia pomoci rodičom,

pre dieťa:

- podpora matky v otázkach výchovy dieťaťa a v možnostiach ďalších služieb pre rodinu na území mesta,

pre organizátora stretnutia:

- posilnenie dôvery klienta vo vzťahu k sociálnemu pracovníkovi ⇒ predpoklad lepšej spolupráce pri ukončení služieb a reintegrácie klientky do prirodzeného prostredia.

pre mesto:

- včasné spoznanie rodiny v ohrození prináša možnosť včasnej intervencie,

pre ostatných pomáhajúcich profesionálov:

- spoznanie subjektov siete pomoci ⇒ predpoklad budúcej pružnej komunikácie.

Písomné výstupy zo stretnutia:

- adresár konkrétnych pomáhajúcich profesionálov prítomných na stretnutí s popisom ponúkaných služieb (odovzdaný matke priamo na konci stretnutia).
-

Zhrnutie:

Sieťovanie služieb, resp. strategické stretnutie bolo zvolané ako preventívne stretnutie orientované na podporu rodiny k využívaniu služieb na území mesta (rodina patrí do kategórie rodín vo vysokom ohrození). Na stretnutie boli prizvané aj lokálne organizácie v oblasti primárnej prevencie, čím došlo k prepojeniu služieb krízovej intervencie, sociálnoprávnej ochrany a podporných služieb pre rodiny. Stretnutie prinieslo možnosť vytvoriť Plán reintegrácie rodiny (návratu do prirodzeného prostredia po ukončení služieb v núdzovom bývaní). Stretnutie scitlivovalo ostatných profesionálov na konkrétnu rodinu vo vysokom ohrození, čím prinieslo možnosť lepšej a ohľadupľnejšej pomoci.

Prepojenie na legislatívny rámec:

Dohovor o právach dieťaťa: Čl. 18 Rodičovská zodpovednosť, Čl. 19 Ochrana pred zneužívaním a zanedbávaním, Čl. 27 Životná úroveň

Zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine: §28 Rodičovské práva a povinnosti

Zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele: §1-4, 6, 9-10, 73, 75, 76

Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách: §2, 29

Situácia štvrtá

Náhradná rodina po príbuzenskej línii

Popis situácie:

50-ročná žena prevzala do náhradnej starostlivosti najprv jedno a neskôr ďalšie dve deti, celkovo 3 deti svojej vlastnej dcéry. Všetky 3 deti (2, 4 a 6-ročné) prešli ťažkým obdobím/traumou – separáciou od biologickej matky vo veľmi útlom veku. Dve z nich prešli dlhodobým pobytom v ústavnej starostlivosti. Biologická matka navštevuje svoju matku a kontaktuje sa s deťmi.

Počet detí v systéme sociálnoprávnej ochrany: 3

Vek detí: 2, 4, 6 rokov

Iniciátor stretnutia: pracovníčka oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ÚPSVaR

Čas stretnutia: týždeň po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku o zverení detí do náhradnej rodinnej starostlivosti

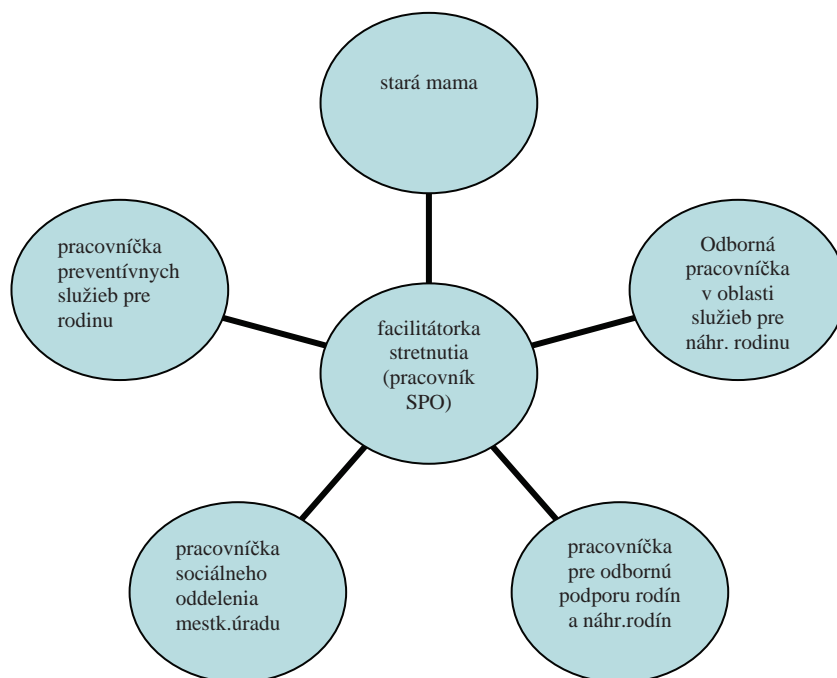
Argumenty pre sieťovanie služieb:

- náhradná rodina s tromi malými deťmi (deti do 6 rokov) patrí do kategórie ohrozených rodín,
- v situáciách náhradnej rodiny v kontakte s pôvodnou rodinou sú oporou citlivé pomáhajúce služby.

Ciele stretnutia:

- predstaviť novovzniknutej náhradnej rodine lokálne pomáhajúce služby pre náhradné rodiny,
- preventívne stretnutie pre rodinu v ohrození smerujúce k podpore využívania pomáhajúcich služieb ako nástroj ochrany detstva.

Pozvaní účastníci stretnutia:

Popis účastníkov stretnutia:

- facilitátorka stretnutia – pracovníčka oddelenia sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately (je s náhradnou rodinou v dlhodobom kontakte),
- stará mama (pestúnka po príbuzenskej línii),
- pracovníčka sociálneho oddelenia mestského úradu (ospravedlnila svoju neúčast z pracovných dôvodov),
- pracovníčka pre odbornú podporu rodín v ohrození a náhradné rodiny (akreditovaný subjekt I.) – predstavila Kluby náhradných rodín a pomáhajúce služby pre rodičov s odňatými deťmi
- odborná pracovníčka v oblasti služieb pre náhradné rodiny (akreditovaný subjekt II.) – predstavila pomáhajúce služby v oblasti integrácie detí do materskej školy a poradenstvo vo výchove,
- pracovníčka podporných služieb pre rodinu (cirkevné centrum pre rodinu, ospravedlnila svoju neúčast).

Benefity zo stretnutia:

pre rodinu:

- kontakty na konkrétne pomáhajúce organizácie a poznanie konkrétnych pomáhajúcich profesionálov ⇒ predpoklad lepšieho prístupu k službám,

pre deti:

- podporné služby pre starú mamu a biologickú matku ⇒ predpoklad pre bezpečnejšie detstvo,

pre pracovníčku SPO:

- podpora a posilnenie role vo vzťahu k náhradnej rodine.

Zhrnutie:

Stretnutie sa uskutočnilo v rámci profylaxie smerujúcej k ochrane detí vo vysokom ohrození. Na stretnutí boli starej mame (náhradnej mame) ponúknuté viaceré odborné a pomáhajúce služby v oblastiach sociálnej a psychologickej podpory, odľahčovacích služieb a integrácie detí do materskej školy.

Prepojenosť na legislatívu a štandardy:

Dohovor o právach dieťaťa: Čl. 18 Ochrana detí bez rodiny, Čl. 19 Ochrana detí pred zneužívaním a zanedbávaním, Čl. 20 Ochrana detí bez rodiny, Čl. 25 Pravidelná kontrola umiestnenia

Zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele: §1, 2, 3, 6, 9, 10, 33, 73, 75, 76

Európske štandardy kvality pre pomoc deťom žijúcim mimo vlastnej rodiny: Oblasť 1: Proces rozhodovania a prijatia riešenia, Štandard č. 4, 5, 6, 7, 8, 9, Oblasť 2: Proces náhradnej rodinnej starostlivosti, Štandard č. 7, 8, 9, 10

Mladý dospelý po ukončení náhradnej rodinnej starostlivosti

Popis situácie:

21-ročný muž sa ocitol bez bývania. Dva roky po ukončení náhradnej rodinnej starostlivosti skúša samostatný život. Opakovane má však ťažkosti s financiami, s vyhodnocovaním situácií a s efektívnym plánovaním. Je ľahko ovplyvniteľný, priznáva marihuanovú závislosť. Výrazne sa zadlžil. Pestúnska rodina mu dlhodobo poskytovala tútorstvo, muž opakovane zneužíval poskytovanú podporu a rodina vyčerpala možnosti pomoci. Mužovi boli okrem bývania poskytované akreditovaným subjektom I. aj iné služby – špecializované poradenstvo v liečbe závislosti, sociálno-psychologická podpora a odborný program Podpory identity (tvorba Knihy života).

Iniciátor stretnutia: akreditovaný subjekt I.

Čas stretnutia: 7 dní po poskytnutí bývania – 3 dni pred ukončením služby a odchodom klienta do iného mesta

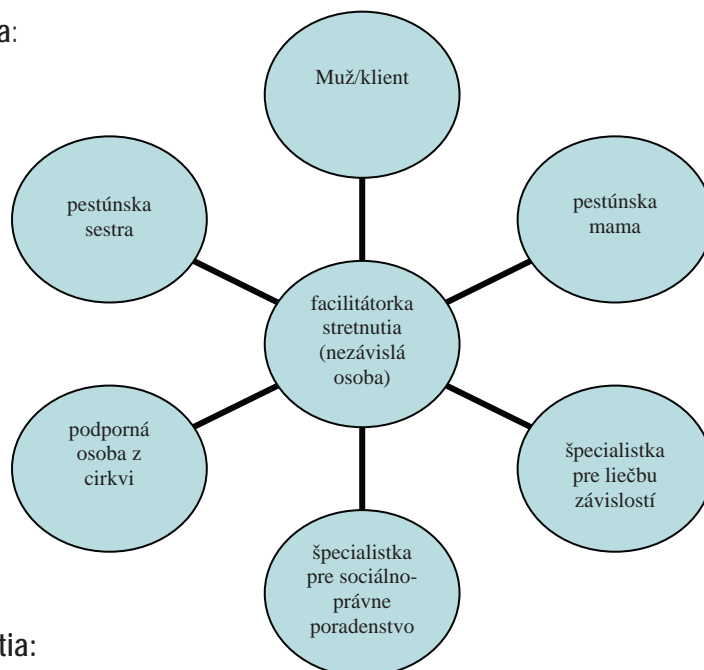
Argumenty pre sieťovanie služieb:

- klient využíval viaceré služby jednej organizácie,
- sťahovanie mladého dospelého v ohrození do iného mesta.

Ciele stretnutia:

- zrekapitulovať poskytnuté služby a náklady za služby,
- posilniť zodpovednosť klienta pri ďalšom využívaní služieb,
- zverejniť kontakty na pomáhajúce služby v meste, do ktorého sa klient sťahuje.

Pozvaní účastníci stretnutia:

Popis účastníkov a stretnutia:

- facilitátorka stretnutia – nezávislá osoba,
- špecialistka na sociálno-právne poradenstvo (sociálna poradkyňa akreditovaného subjektu I.) – zverejnila rozsah a cenu poskytnutých služieb a informovala sa o postupe splatenia dlhu klienta za poskytnuté služby,
- pestúnska mama – vyjadrila únavu z viacročnej pomoci mladému dospelému pri osamostatňovaní a citové zranenia, ktoré jej v dôsledku svojich málo ohľaduplných rozhodnutí spôsobil,
- pestúnska sestra (ospravedlnila svoju neúčast' zo súkromných dôvodov),
- muž/klient – poďakoval za doteraz poskytnuté služby všetkým prítomným, sľúbil ohľadupnejšie správanie zo svojej strany smerom k pestúnskej mame, prijal záväzok zaplatiť za poskytnuté služby odpracovaním v prospech akreditovaného subjektu, zverejnil svoj záväzok splácania dlhov členom pestúnskej rodiny,
- podporujúca osoba z cirkvi – dlhoročná známa klienta a pestúnskej rodiny (ospravedlnila svoju neúčast'),
- špecialistka pre liečbu závislostí – psychologička akreditovaného subjektu I. odporučila pokračujúcu starostlivosť v oblasti prevencie závislostí v novom mieste bydliska.

Benefity stretnutia:

pre pestúnsku rodinu:

- príležitosť oprieť sa o sieť odbornej pomoci,

pre klienta:

- príležitosť počuť z viacerých strán o limitoch pomoci a o vážnosti svojej situácie,

pre pomáhajúcich profesionálov:

- príležitosť ujasniť klientovi možnosť a podmienky pokračujúcej podpory.

Písomné výstupy stretnutia:

- zápis zo stretnutia s dohodnutými závermi rozposlaný všetkým účastníkom,
- kontakty na pomáhajúcich profesionálov v meste, kde sa klient sťahuje.

Zhrnutie:

Sieťové stretnutie vytvorilo priestor na rekapituláciu poskytnutej pomoci, na dohodnutie postupu vyrovnania finančných záväzkov klienta k poskytovateľom služieb a na odovzdanie odporúčaní pre bezpečnejší život v novom mieste bydliska.

Prepojenosť na legislatívu a štandardy:

Európske štandardy kvality pre pomoc deťom žijúcim mimo vlastnej rodiny:

Oblasť 3: Ukončenie náhradnej starostlivosti, Štandard č.18

Situácia šiesta

Začínajúca rodina s malými deťmi

Popis situácie:

Začínajúca rodina s dvomi deťmi vo veku 2,5 a 4 roky navštevuje materské centrum na svojom sídlisku. Majú záujem spoznať možnosti zvýšenia kvality svojho rodičovstva prostredníctvom pomáhajúcich služieb na území mesta.

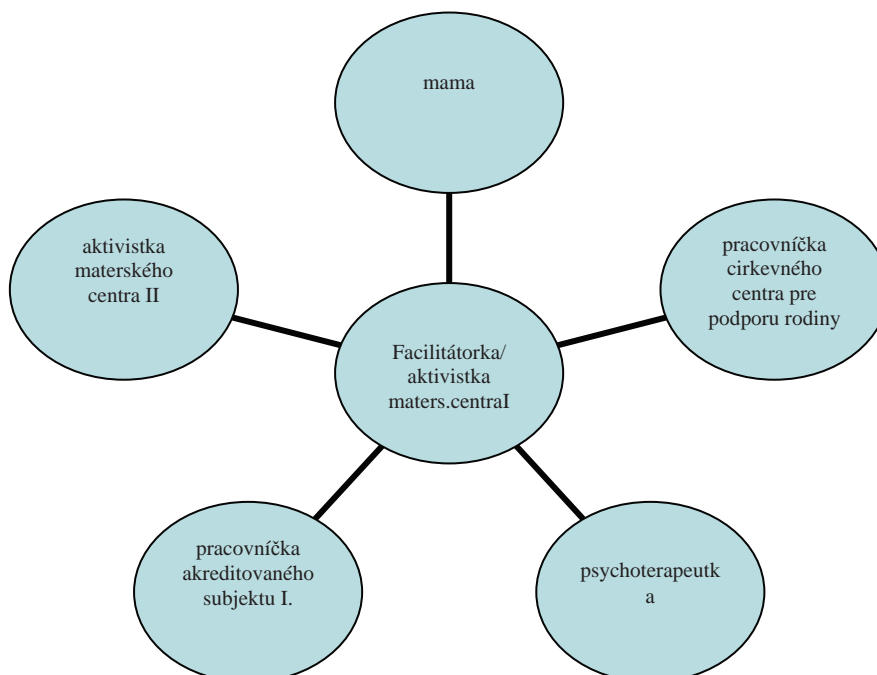
Iniciátor stretnutia: aktivistka materského centra

Čas stretnutia: 2 mesiace po prejavení záujmu o spoznanie ďalších pomáhajúcich služieb na území mesta

Ciele stretnutia:

- predstavenie rôznych pomáhajúcich služieb pre rodiny a rodičov,
- predstavenie konkrétnych pomáhajúcich profesionálov.

Pozvaní účastníci stretnutia:

Popis účastníkov a stretnutia:

- facilitátorka – aktivistka materského centra I (predstavila služby a aktivity materského centra),
- pracovníčka cirkevného centra pre rodinu – predstavila odľahčovacie služby pre rodiny s deťmi,
- psychoterapeutka – predstavila psychoterapeutické služby a psychologické služby,
- pracovníčka akreditovaného subjektu I. – predstavila služby pomáhajúce rozvoju rodičovského potenciálu (videotrénin rodinných interakcií a koučovanie s rodičom s cieľom rozvoja rodičovských zručností),
- aktivistka materského centra II (ospravedlnila svoju neúčast').

Benefity stretnutia:

pre rodiča:

- „je fajn počuť, čo všetko máme v meste k dispozícii, o mnohých službách som nikdy nepočula“,

pre materské centrum:

- „toto by mohli počuť aj iní rodičia, aby sa lepšie rozhodovali ako ďalej so svojim rodičovstvom“,

pre ostatných pomáhajúcich profesionálov:

- „je príjemné zažiť rodičov, ktorí chcú zlepšiť svoje rodičovstvo“.

Zhrnutie:

Stretnutie bolo realizované ako motivačné a informačné stretnutie na podporu rodiny. Osobné predstavenie rôznych pomáhajúcich služieb samotnými pomáhajúcimi profesionálmi vytvorilo predpoklad pre lepší prístup k pomáhajúcim službám.

Prepojenosť na legislatívu:

Zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine: §28 Rodičovské práva a povinnosti

Situácia siedma

Tehotná žena vzdávajúca sa svojho dieťaťa

Popis prípadu:

37-ročná žena v druhom mesiaci tehotenstva žila ako bezdomovkyňa. Štvrté tehotenstvo v poradí. Predošlé deti v adopcii. S otcom dieťaťa žila ako druh a družka. Žena poberala dávku v hmotnej núdzi. Pre zabezpečenie svojich potrieb využívala služby charitného zariadenia (teplé jedlo, ošatenia, iná materiálna pomoc). Pracovníci charitného zariadenia avizovali, že sa žena chcela dieťaťa vzdať.

Iniciátor sieťovania služieb:

akreditovaný subjekt I.

Čas zvolania strategického stretnutia:

4. mesiac a 8. mesiac tehotenstva (2x)

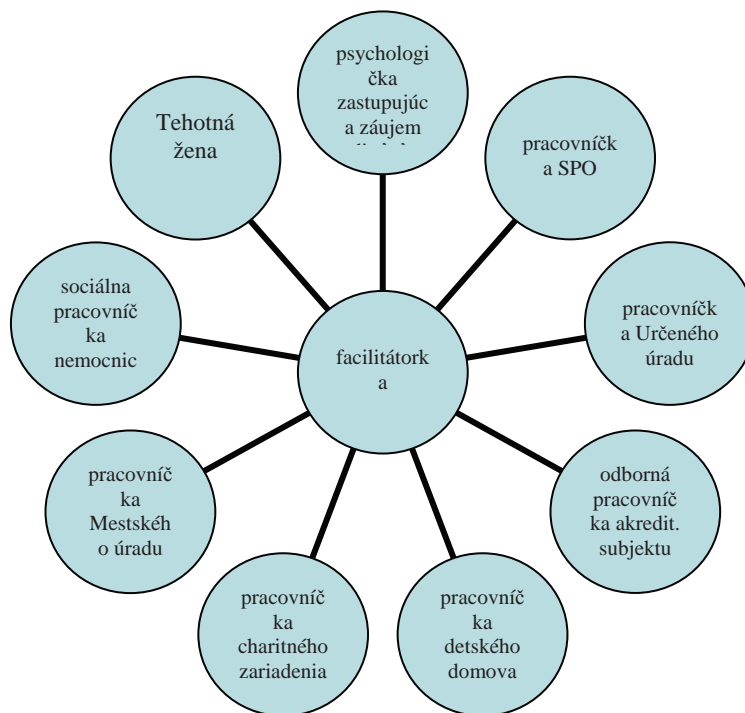
Argumenty pre sieťovanie:

- rodič avizujúci vzdanie sa dieťaťa,
- vážne ohrozenie budúcnosti dieťaťa,
- zosúladenie služieb v oblasti sociálnoprávnej ochrany dieťaťa,
- prevencia umiestnenia dieťaťa do inštitucionalizovanej formy náhradnej starostlivosti.

Ciele strategického stretnutia k tvorbe siete pomoci:

- predstavenie témy a klientky pre všetky pomáhajúce organizácie,
- zníženie predsudkov vo vzťahu ku klientke u pomáhajúcich profesionálov,
- mobilizácia ľudských a odborných zdrojov v záujme citlivého riešenia pre dieťa,
- tvorba plánu pomoci dieťaťu po narodení.

Pozvaní účastníci stretnutia:

Popis účastníkov:

- facilitátorka – nezávislá osoba,
- tehotná žena – predstavila svoju situáciu a svoj zámer dať súhlas k adopcii,
- pracovníčka charitného zariadenia – predstavila poskytnuté služby tehotnej žene v oblasti riešenia hmotnej a sociálnej núdze,
- pracovníčka akreditovaného subjektu I. – predstavila služby poskytované tehotnej žene v ohrození, tému adopcie a potrebu zosúladenia pomoci tehotnej žene v záujme ochrany dieťaťa po narodení,
- psychologička akreditovaného subjektu I. – zdôrazňovala, že dieťa v takejto situácii potrebuje zabezpečiť náhradnú rodinnú starostlivosť,
- sociálna pracovníčka nemocnice – predstavila svoje možnosti a povinnosti v oblasti pomoci dieťaťu, ktorého rodič dáva súhlas k adopcii,
- pracovníčka mestského úradu – predstavila možnosti mesta v oblasti pomoci občanom v núdzi,
- pracovníčka detského domova – predstavila pobytové služby pre tehotnú ženu od 6. mesiaca a služby pre matku s dieťaťom,
- pracovníčka určeného úradu – predstavila legislatívne systém adopcie.

Benefity sieťovania:

pre dieťa:

- rozbehnutie prípravy rýchlych „adopčných“ procesov,
- príprava bezpečného vstupu dieťaťa do „novej“ rodiny a zachovanie identity dieťaťa,

pre klientku:

- posilnenie zodpovednosti za riešenie situácie dieťaťa, ktoré čakala a za jeho ďalší život,
- mobilizácia „siete“ pomáhajúcich profesionálov,

pre pomáhajúcich profesionálov:

- včasné informovanie o potrebách budúceho sociálneho klienta, resp. klienta systému SPO,
- možnosti pre vzájomnú oporu pri realizácii pomoci dieťaťu,
- klientka ako partner v procese rozhodovania a hľadania riešení,

Zhrnutie:

Strategické stretnutie všetkých, ktorí by mohli pomôcť chrániť detstvo, a spoločné naplánovanie krokov pomoci za účasti klienta (tehotnej ženy) zvýšilo prepojenie spolupracujúcich subjektov a zosúladiť procesy. Vytvorilo predpoklad na citlivú, logicky prepojenú sieť pomoci tehotnej žene s dôrazom na ochranu dieťaťa. Stretnutie prinieslo možnosť vzájomne si porozumieť, ale zároveň hovoriť o svojich obavách a hraniciach.

Bola to možnosť **naplánovať pomoc** pre dieťa, ktoré sa ocitne v komplikovanej a vážnej sociálnej situácii, čím sa dá predísť jeho zbytočnej traume.

Námety na zvýšenie efektívnosti sieťovania: rolu kľúčového sociálneho pracovníka a iniciátora strategického stretnutia by mohol zohrať pracovník MsÚ alebo komunitný pracovník

Prepojenie na legislatívny rámec a štandardy:

Dohovor o právach dieťaťa: Čl. 8 Zachovanie identity, Čl. 20 Ochrana detí bez rodiny

Zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele:

§10, 11 ods. 1 písm. b, f

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách: §2

Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (antidiskriminačný zákon): §2a, ods. 3, 7, § 5

Európske štandardy kvality pre pomoc deťom žijúcim mimo vlastnej rodiny:

Oblasť 1: Proces rozhodovania a prijatia riešenia, Štandard 1, 3, 5

Namiesto záveru:

Ponúkli sme vám niekoľko situácií z našej praxe a praxe ďalších spolupracujúcich subjektov. Sieťové stretnutia sme prednostne začali organizovať, aby nedochádzalo k odnímaniu detí (resp. tesne po odňatí) a aby sme podporili zvýšenie rodičovskej zodpovednosti pri riešení situácií, teda v čase **krízových intervencií, prípadne v počiatočnej etape sanácie rodinného prostredia**. Postupne však sieťové stretnutia mali veľký význam aj **pre náhradné rodiny**, teda pre rodiny, do ktorých boli prijaté deti s traumatickými skúsenosťami, s ťažkosťami v správaní a v zaostávaní vo vývine, kde sa časť ťažkostí zrkadlila v škole.

Dobrou skúsenosťou začalo byť používanie sieťových stretnutí aj pre kategórie rodín, ktoré stoja na začiatku svojho rodičovstva, ale sú alebo môžu byť ohrozené rozličnými negatívnymi sociálnymi faktormi (bývaním v chudobe alebo v sociálnopatologickej komunite, nedostatočnými sociálnymi vzťahmi, nedostatočnými sociálnymi a rodičovskými zručnosťami, prítomnosťou násillia, alkoholu, jazykových bariér, nízkou gramotnosťou v rodine a pod). Pre tieto skupiny rodín môžu mať sieťové stretnutia vysoko **preventívny charakter**.

Sieťové stretnutia určite nie sú všeliekom a nie je ich možné použiť univerzálne. Sieťové stretnutie, podľa našich skúseností, prináša všetkým zúčastneným **novú kvalitu komunikácie** a teda možnosť **novej kvality pomáhajúcich a spolupracujúcich vzťahov**. Sieťové stretnutie dáva príležitosť pružne a citlivo reagovať na potreby samotných rodín a zlepšiť ich **prístup k pomáhajúcim službám**.

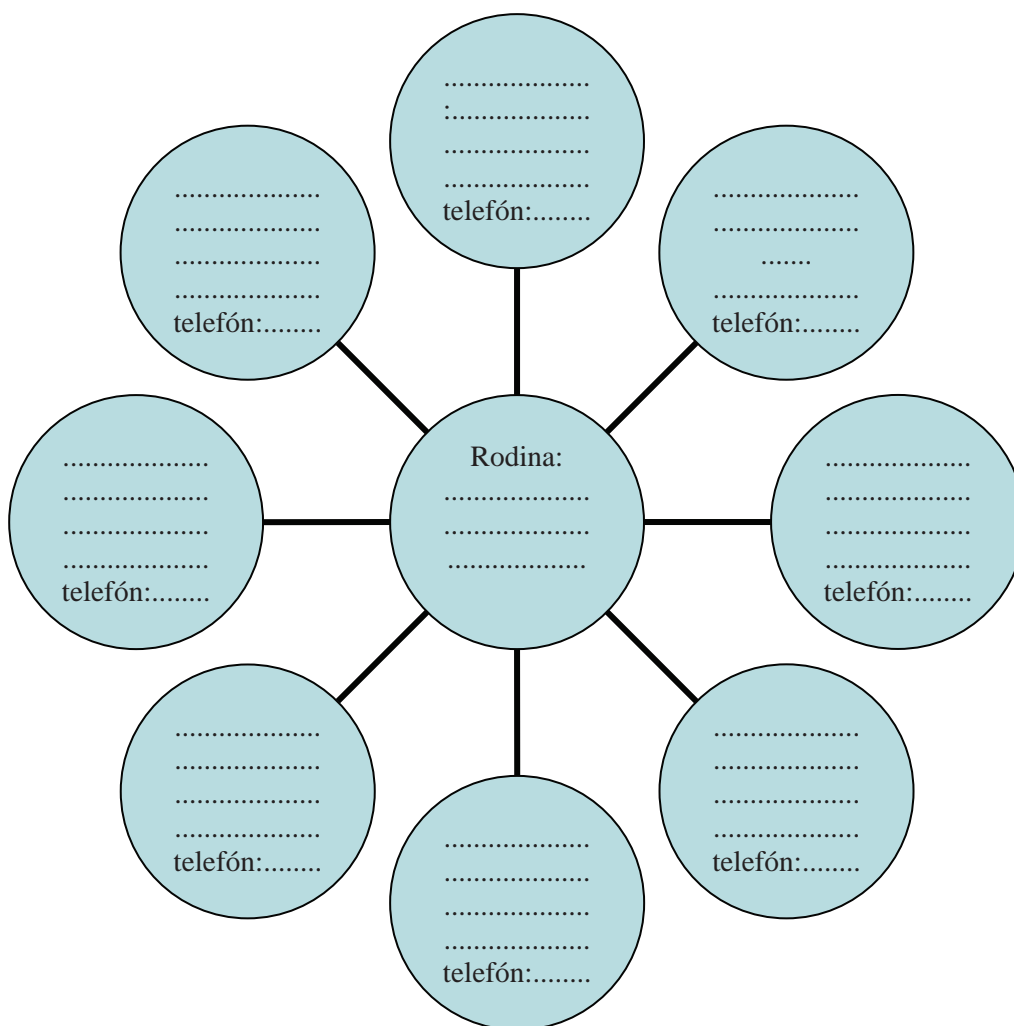
Jedna z ciest, ako skvalitniť pomáhajúce služby, je robiť služby pre rodiny a ďalšia cesta je robiť služby s rodinami. Vtiahnuť ich v čo najväčšej miere do rovnocennej spolupráce. Sieťovanie dáva možnosť **vytvoriť z podpory a pomoci partnerstvo – partnerstvo rodiča a odborníka**.

Poznámka:

Ďalšími efektívnymi nástrojmi pre podporu rodín za aktívnej účasti rodín môžu byť aj rodinné konferencie a prípadové konferencie.

SLUŽBY PODPORUJÚCE RODINU
(SIEŤ POMOCI RODINE):

I. strana

Mapa pomoci bola vytvorená s ohľadom na aktuálne potreby rodiny.
Mapa pomoci dáva rodine/klientovi príležitosť lepšieho prístupu k službám.
Využitie ďalších pomáhajúcich služieb rodinou môže podporiť rodinu/klienta
(prípadne znížiť riziko možného zhoršovania situácie v rodine/u klienta)

Služby podporujúce rodinu/ Sieť pomoci rodine
II. strana

Členovia rodiny, širšej rodiny a blízki známi, ktorí pomáhajú/pomôžu rodine pri riešení situácie a čím konkrétne:

Ďalšie služby v iných organizáciách, ktoré sa rodina rozhodla využiť/prípadne ich už využíva:

Poznámky:

(Kópia mapy zostáva uložená v organizácii realizujúcej sieťové stretnutie)

- Svojim podpisom potvrdzujem, že som bol informovaný/á o význame mapy pomoci rodine

Mapa pomoci rodine prevzatá v dňa:.....

Predpoklad časovej aktuálnosti mapy:

Za rodinu:

Za organizáciu:

Dieťa má právo na bezpečné a pokojné detstvo v rodine.
Rodina, v prípade potreby, má právo na dostupnú odbornú pomoc.

Širší kontext publikácie o sieťovaní

Kurz sieťovania služieb pri práci s rodinou v ohrození bol realizovaný v roku 2009 Centrom Návrat Banská Bystrica ako modelový kurz rozvoja profesionálnych zručností pomáhajúcich profesionálov.

Touto cestou ďakujem všetkým účastníčkam Kurzu sieťovania za nasadenie a angažovanosť počas kurzu a pri realizovaní sieťovania služieb. Vďaka aj za podporu pri tvorbe tejto brožúry.

Menovite ďakujem:

Z. Mastišovej, z Materského centra Mamina, M. Šabovej, z Materského centra Hviezdička, M. Šipulovej z Diecézneho pastoračného centra pre rodinu, L. Žiakovej z Centra Návrat Banská Bystrica, S. Chabadovej z ÚPSVaR Banská Bystrica, M. Vozárovej z ÚPSVaR Banská Bystrica a E. Romanovej z Domu sv. Alžbety Banská Bystrica.

Názvy organizácií, ktoré ponúkali svoje odborné služby v popísaných situáciách:

- Návrat, o. z. , akreditovaný subjekt I. – www.navrat.sk
- Materské centrum Mamina, materské centrum I. – www.mcmamina.sk
- Materské centrum Hviezdička, materské centrum II. – www.mchviezdicica.szm.com
- Dom svätej Alžbety, Krízové stredisko pre deti a osamelých rodičov, n. o., zariadenie núdzového bývania – www.dsabb.sk
- Diecézne pastoračné centrum pre rodinu Banská Bystrica, cirkevné centrum pre rodinu – www.rodinabb.sk
- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Banská Bystrica, oddelenie sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately SPO a Určený úrad – www.upsvar-bb.sk
- Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar, akreditovaný subjekt II – www.usmev.sk
- Mesto Banská Bystrica – www.banskabystrica.sk

Ďalšie linky na inšpiráciu:

- www.bb.mestorodiny.sk - stránka služieb pre rodiny v Banskej Bystrici
- www.anr.sk - Asociácia náhradných rodín
- www.vzd.cz - česko-slovenský informačný portál o ochrane detí a podpore rodín
- www.eurochild.org - informačný portál európskej iniciatívy na ochranu detí
- www.radost.sk - informačný portál s témou inak obdarovaných detí
- www.upsvar.sk - stránka Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny
- www.unicef.sk - stránka Slovenského výboru pre UNICEF
- www.snslp.sk - Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

O lektorke:

Dana Žilincíková – venuje sa sociálnoprávnomu poradenstvu pre rodičov v ohrození a pre náhradných rodičov, terapiám, programom rozvoja rodičovských zručností, rozvoju pomáhajúcich profesionálov, koučovaniu, supervízii a publikačnej činnosti. Kontakt : zilincikova@navrat.sk

O Návrate, o. z.:

Návrat je neštátna odborná organizácia s akreditáciami Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí (pre účely brožúry je pomenovaná ako akreditovaný subjekt I.). Odborné služby uvedené v brožúre boli poskytnuté rodinám a jednotlivcom formou krízovej intervencie, sociálneho, sociálno-právneho a psychologického poradenstva, terapeutických programov a programov rozvoja rodičovských a sociálnych zručností. Niektoré z programov sú akreditované Ministerstvom školstva SR. Informácie: www.navrat.sk

Všetci odborní pracovníci akreditovaného subjektu Návrat majú zabezpečenú internú a externú supervíziu. Súčasťou Kurzu sieťovania služieb pri práci s rodinou v ohrození je individuálna supervízia na prípad pre každého účastníka kurzu

Publikácia podporuje používanie supervízie ako štandardného nástroja pomáhajúceho profesionála v sociálnej sfére – www.assp.sk, www.supervizia.sk

V publikácií boli použité informácie z materiálu: **Rights of children at risk and in care, Council of Europe Publishing** (vydaná Radou Európy 2006).

Za pomoc pri tvorbe publikácie ďakujem:

- kolegyniam O. Bindasovej, E. Teťákovéj, K. Paľovovej, A. Molčanovej, kolegovi M. Roháčkovi za odbornú podporu,
- A. Brozmanovej Gregorovej za jazykové korektúry a cenné obsahové námety,
- M. Stoffovi, advokátovi za právne poradenstvo.

Kurz sieťovania služieb pri práci s rodinou v ohrození a odborné služby Návratu

boli realizované ako odborné programy aj vďaka podprojektom:

„Právo dieťaťa na dodržiavanie jeho práv“ a „Návrat k stabilite rodín“

Oba podprojekty sú spolufinancované z prostriedkov Nórskeho finančného mechanizmu, Finančného mechanizmu EHP a z prostriedkov štátneho rozpočtu SR.

Publikácia podporuje budovanie dostupných pomáhajúcich a vzájomne prepojených sociálnych, sociálno-právnych a psychologických služieb na území:

mesta Banská Bystrica – www.bb.mestorodiny.sk a mesta Prešov – www.sib.psisaris.sk

Publikácia podporuje začlenenie Európskych štandardov kvality pre pomoc deťom žijúcim mimo vlastnej rodiny do odbornej praxe Slovenskej republiky – www.quality4children.info,

Európske štandardy je možné bezplatne stiahnuť v slovenskom jazyku na :
http://quality4children.info/content/cms.id,89,nodeid,31_language,en_country.at.html

Jedna z ciest, ako skvalitniť pomáhajúce služby, je robiť služby pre rodiny. Inou cestou, rovnako dôležitou, je robiť služby s rodinami – vtiahnuť členov rodín v čo najväčšej miere do rovnocennej spolupráce. Práve sieťovanie dáva možnosť vytvoriť z podpory a pomoci partnerstvo – partnerstvo rodiča a odborníka.

Sieťovanie služieb môže dať odpoveď na Vaše otázky:

- Ako zvýšiť účasť členov rodiny na riešení problémov?
- Ako zosúladiť pomoc pre rodinu, keď pomáhajú ľudia z rôznych odborov a organizácií?
- Ako objaviť pomáhajúce služby, o ktorých sme netušili?
- a mnohé ďalšie.

Držíte v rukách praktickú publikáciu, ktorá vznikla s cieľom podporiť rozvoj a prepojenie dostupných pomáhajúcich služieb pre rodiny/klientov.

Môže byť pomocníkom pre pracovníkov

- v obciach, mestách,
- na oddeleniach sociálnoprávnej ochrany,
- v akreditovaných subjektoch,
- v zariadeniach sociálnych služieb,
- v školách,
- v materských centrách a ďalších mimovládnych organizáciách.

© Návrat 2010

www.navrat.sk

ISBN 978-80-969621-3-6

